

Betænkning afgivet af Sundhedsudvalget den 21. maj 2008

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om fremstilling, præsentation og salg af tobaksvarer, lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 16 år og lov om forbud mod tobaksreklame m.v.

(Aromastoffer, aldersgrænser for salg af tobak og udstilling af tobaksvarer på tobaksudsalgssteder)
[af ministeren for sundhed og forebyggelse (Jakob Axel Nielsen)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 3 ændringsforslag til lovforslaget. Ministeren for sundhed og forebyggelse har stillet ændringsforslag nr. 2 og 3. Socialdemokratiets, Dansk Folkepartis og Enhedslistens medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 27. marts 2008 og var til 1. behandling den 4. april 2008. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Sundhedsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og ministeren for sundhed og forebyggelse sendte den 28. februar 2008 dette udkast til udvalget, jf. SUU alm. del – bilag 207. Den 31. marts 2008 sendte ministeren for sundhed og forebyggelse de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra:

COOP, Dansk Erhverv og De Samvirkende Købmænd,

House of Oliver Twist A/S og

JTI Denmark.

Ministeren for sundhed og forebyggelse har over for udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser med undtagelse af henvendelsen fra House of Oliver Twist A/S.

Deputationer

Endvidere har COOP, Dansk Erhverv og De Samvirkende Købmænd mundtligt over for udvalget redegjort for deres holdning til lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 13 spørgsmål til ministeren for sundhed og forebyggelse til skriftlig besvarelse, hvoraf ministeren har besvaret 11. Udvalget forventer at modtage svar på spørgsmål 12 og 13 inden 2. behandling af lovforslaget.

3. Tilkendegivelse fra ministeren for sundhed og forebyggelse vedrørende tilsætningsstoffer

Ministeren for sundhed og forebyggelse har oplyst, at han vil fortsætte sine bestræbelser på at få en international regulering af, hvilke tilsætningsstoffer der må bruges i tobaksvarer. Dette vil bl.a. omfatte følgende initiativer:

Jeg er ved at få aftalt et tidspunkt for et møde med EU-kommissær Androula Vassiliou med henblik på en drøftelse af, hvordan vi – bl.a. på baggrund af den viden, der er samlet i Kræftens Bekæmpelses rapport fra oktober 2007 – kommer videre internationalt med arbejdet med en positivliste over tilsætningsstoffer.

Kommissionen har tilkendegivet, at litteraturstudiet, som Kræftens Bekæmpelse har gennemført, er meget værdifuldt for dem. Som opfølgning på det møde, der var aftalt med den tidligere kommissær den 28. februar 2008, arrangerede Kommissionen et ekspertmøde den 14. marts 2008. Baggrunden herfor er også, at andre medlemsstater har vist interesse dels for Kræftens Bekæmpelses litteraturstudie og dels for at indsamle data om tilsætningsstoffer i tobaksvarer. Projektchef Per Kim Nielsen, der er ansvarlig for rapporten fra Kræftens Bekæmpelse, deltog i dette ekspertmøde. Det er planen, at denne ekspertgruppe skal arbejde videre med sagen.

Spørgsmålet om tilsætningsstoffer i tobaksvarer blev ligeledes drøftet på et møde i april 2008 i det såkaldte Forskriftsudvalg, dvs. det udvalg, der er nedsat med nationale repræsentanter til at bistå Kommissionen med gennemførelsen af tobaksvaredirektivet. Sundhedsstyrelsen er repræsenteret i dette udvalg.

Tiltag ifølge Kommissionens anden rapport om gennemførelse af tobaksvaredirektivet, der blev offentliggjort den 27. november 2007:

- Kommissionen har indgået en administrativ aftale med Kommissionens Fælles Forskningscenter om, at dette center skal bistå Kommissionen og medlemsstaterne i arbejdet med tilsætningsstoffer i tobaksvarer. Aftalen løber i 1 år og har et budget på 558.502 €. Det er planen at forlænge aftalen til i alt 3 år med afsætning af tilsvarende beløb.
- Under forskningscentret er nedsat en arbejdsgruppe med ansvar for at udvikle spørgsmål til dataanalyser af tilsætningsstoffer i tobaksvarer og for – i overensstemmelse med udviklingen på dette område i international sammenhæng – at opstille en første prioriteret liste over tilsætningsstoffer, der skal underkastes yderligere analyser. Gruppen vil også drøfte aspekter vedrørende afhængighed og tiltrækningskraft.
- Arbejdet med tilsætningsstoffer inden for direktivets rammer er nært forbundet med tiltagene under REACH-forordningen (Forordning om registrering, vurdering og godkendelse samt begrænsninger for kemikalier). Denne forordning omfatter de kemiske tilsætningsstoffer i tobaksvarer på linje med ethvert andet kemisk stof. Kommissionen mener, at det vil være nødvendigt at sammenfatte og tage hensyn til de oplysninger om tilsætningsstoffer i tobaksvarer, der formidles inden for rammerne af REACH, for at undgå overlapninger med det igangværende arbejde i henhold til direktivet.
- Det er en prioriteret opgave for Kommissionen at gennemføre alle de aktiviteter, der beskrives i Kommissionens erklæring vedrørende REACH.
- Europa-Parlamentet har i en beslutning af 24. oktober 2007 anmodet Kommissionen om yderligere ændringer i direktivet, som bl.a. skulle indebære, at der udarbejdes en fuldstændig liste over tilsætningsstoffer i tobaksvarer og stoffer i tobaksrøg, og at samtlige foreliggende toksiko-

logiske oplysninger om disse stoffer skal offentliggøres. Disse forslag vil Kommissionen studere indgående og i et positivt lys. Kommissionen anfører, at en endnu strengere fremgangsmåde ville være helt at forbyde tilsætningsstoffer, hvis sikkerhed ikke kan dokumenteres af producenten.

Med hensyn til nationale tiltag er Sundhedsudvalget tidligere blevet orienteret om, at såvel resultaterne fra rapporten fra Kræftens Bekæmpelse som de undersøgelser, som Tobaksindustrien har peget på, vil blive gennemgået af uvildige eksperter.

Ministeriet har den 5. marts 2008 indgået aftale med DHI-Group i Hørsholm, dvs. Center for Miljø og Toksikologi v/ centerdirektør Helle Westphal, med henblik på at få vurderet data og det faglige grundlag for en kommende regulering. Formålet er at få afklaret, om datamangel kan afhjælpes via krav i kemikalielovgivningen (REACH), og at få vurderet rapportens faglige grundlag.

Kræftens Bekæmpelse er involveret i drøftelserne med DHI-Group og er enig i, at dette er en god måde at komme videre på nationalt.

DHI-Group er i øjeblikket ved at få kategoriseret stofferne i rapporten med udgangspunkt i stoffernes beskrevne toksicitet eller virkemåde. Stofferne bliver inddelt i 4 grupper: 1. Stoffer med mutagen effekt (populært sagt er det stoffer, der er skadelige for arveanlæggene), 2. Stoffer, der medvirker til hurtigere rygeafhængighed, 3. Stoffer med primære sundhedsskadelige effekter og 4. Stoffer, der ikke er nogen viden om, og som derfor ikke kan vurderes i forhold til sundhed og afhængighed her og nu. Kun de stoffer, der falder i én af grupperne 1-3 vil i første omgang blive udtaget til videre vurdering.

På baggrund af ovennævnte vurderinger er det tanken at få identificeret en mindre gruppe af stoffer, for hvilke der bør gennemføres en grundigere undersøgelse af datagrundlaget.

Identifikationen og kategoriseringen af problematiske stoffer vil blive færdiggjort på baggrund af informationer givet i rapporten fra Kræftens Bekæmpelse. De tilsætningsstoffer, der falder i de tre kategorier, udvælges til en risikovurdering, der baseres på effektkoncentrationer opgivet i rapportens litteraturgennemgang, de angivne eksponeringsværdier, data for nedbrydningen ved pyrolyse og et estimeret dagligt tobaksforbrug.

Resultatet vil blive en liste over tilsætningsstoffer, der ved risikovurdering har vist sig særlig problematiske.

Denne del af arbejdet forventes færdiggjort i løbet af sommeren 2008.

På baggrund heraf vil det skulle vurderes, om der er tilstrækkelig dokumentation til at forbyde nogle af de undersøgte tilsætningsstoffer. Kommissionen vil blive taget med på råd i denne forbindelse.

Hvis det på baggrund heraf viser sig, at der er tilstrækkelig dokumentation til at forbyde visse tilsætningsstoffer til tobaksvarer, vil jeg være indstillet på enten at fremsætte lovforslag om dette eller at udstede bekendtgørelse.

Med hensyn til lovgivningen om tilsætningsstoffer i tobaksvarer i andre lande drøfter ministeriet i øjeblikket med DHI-Group, på hvilke vilkår og inden for hvilke tidsfrister DHI-Group vil kunne påtage sig at udarbejde en redegørelse herfor. Resultatet af dette vil ligeledes indgå i en vurdering af, hvilke krav til dokumentation der vil skulle stilles for at forbyde bestemte tilsætningsstoffer til tobaksvarer.

Jeg er principielt enig i, at bevisbyrden for tilsætningsstofferne afhængighedsskabende og sundhedsskadelige virkninger bør være producentens ansvar. Som nævnt ovenfor har Kommissionen overvejelser i den retning. Det er også min opfattelse, at et sådant initiativ på grund af tobaksvare-

rektivets harmoniseringsbestemmelse kun kan løses internationalt. Derfor vil jeg på det møde, som jeg er ved at få arrangeret med kommissæren, spørge hende, hvor langt Kommissionen er i disse overvejelser.

Med hensyn til uafhængig forskning er jeg enig i, at dette bør finansieres af tobaksindustrien. Imidlertid tror jeg heller ikke, at dette er helt enkelt. Derfor vil jeg nu hurtigst muligt få undersøgt, om der er EU-regler, konkurrenceregler eller eventuelle ekspropriationsregler, som forhindrer en sådan ordning. Også på dette punkt mener jeg helt principielt, at det er noget, som bedst løses på internationalt plan. Jeg vil derfor også bringe dette spørgsmål op på mit kommende møde med kommissæren.

4. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, SF, KF og RV) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren stillede ændringsforslag.

Venstres, Socialistisk Folkepartis, Det Konservative Folkepartis og Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget er helt enige i de initiativer, ministeren har redegjort for i sin tilkendegivelse, og ser dem som et led i de forbedringer af tobaksbeskyttelsen, som gennemføres med lovforslaget. På den baggrund kan partierne støtte lovforslaget.

Et *mindretal* i udvalget (S og EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Socialdemokratiets medlemmer af udvalget understreger, at et godt helbred er afgørende for livskvaliteten. Forebyggelse af sygdomme står derfor centralt i Socialdemokratiets sundhedspolitik. Derfor skal der tages helt anderledes håndfaste midler i anvendelse end dem, dette lovforslag ligger op til.

Kræftens Bekæmpelse har i en rapport fra 2007 fremlagt dokumentation for, at en række af de stoffer, som i dag tilsættes cigaretter, forstærker cigaretternes vanedannende egenskaber. Dette er et helt særligt problem i relation til børn og unge, idet tilsætningsstofferne gør det langt lettere for børn og unge at starte med at ryge. På den baggrund ønsker Socialdemokratiet at forbyde, at følgende stoffer tilsættes tobak: mentol, cis-3-hexenol, forbrændingsproduktet acetaldehyd fra de tilsatte sukkerstoffer, herunder også cellulose, lakrids, acetofen og benzylalkohol

Det er vores mål, at det helt skal forbydes industrien at tilsætte stoffer, der øger forbrugernes afhængighed af tobak. Det vil reducere forbruget af tobak kraftigt og dermed forbedre folkesundheden. Derfor vil Socialdemokratiet i næste folketingsår fremsætte forslag om, at det skal pålægges tobaksindustrien at finansiere uafhængig forskning, der skal belyse tilsætningsstofferne eventuelt skadelige egenskaber nærmere.

Et *andet mindretal* i udvalget (DF) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil dog stemme for de stillede ændringsforslag.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget anser tobaksrygning for et sundhedsskadeligt problem, men Dansk Folkeparti mener ikke, at det løses med de i lovforslaget stillede forslag.

Rygeloven, der trådte i kraft sidste år, har medvirket til, at flere er stoppet med at ryge, og samtidig skabt et bedre klima for passivrygere.

Vi bør i stedet arbejde på at fjerne tilsætningsstofferne i cigaretterne, som er med til at gøre folk mere afhængige og øge nikotinoptaget. Derefter bør vi sørge for, at den grænse på 16 år, som eksisterer i dag, overholdes, da denne grænse på 16 år ikke bliver overholdt af butikkerne og der ingen restriktioner er for at overtræde loven.

Dansk Folkeparti kan heller ikke tilslutte sig ændringen af tobaksreklameloven, da det vil fratage landets tobaksudsalgsteder en grundlæggende frihed til ud fra praktiske og kommercielle prioriteter at vælge den mest hensigtsmæssige placering i forretningen.

Det vil for mange forretningsdrivende medføre store konsekvenser og fysiske ændringer i forretningen, og det vil give mange små forretningsdrivende økonomiske udgifter.

Et *tredje mindretal* i udvalget (Pia Christmas-Møller (UFG)) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Ny Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Til § 1

Af et *mindretal* (S, DF og EL):

1) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»01. § 16, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Tobaksvarer, der fremstilles eller bringes i omsætning i Danmark, må ikke indeholde følgende tilsætningsstoffer: mentol, cis-3-hexenol, forbrændingsproduktet acetaldehyd fra de tilsatte sukkerstoffer, herunder også cellulose, lakrids, acetofen og benzylalkohol. Ministeren for sundhed og forebyggelse kan fastsætte regler, der forbyder brugen af yderligere tilsætningsstoffer, som forstærker tobaksvarernes afhængighedsskabende egenskaber.««

[Forbud mod visse tilsætningsstoffer]

Af *ministeren for sundhed og forebyggelse*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Pia Christmas-Møller (UFG)):

2) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»02. I § 21, stk. 1, nr. 1, ændres »§ 15, stk. 1-6« til: »§ 15, stk. 1-5«.

[Teknisk rettelse]

Til § 4

3) Datoen »1. august« ændres til: »1. september«.

[Udskudt ikrafttræden]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Kræftens Bekæmpelse har i en rapport fra 2007 fremlagt dokumentation for, at en række af de stoffer, som i dag tilsættes cigaretter, forstærker cigaretternes vanedannende egenskaber. Dette er et helt særligt problem i relation til børn og unge, idet tilsætningsstofferne gør det langt lettere for børn og unge at starte med at ryge. På den baggrund ønsker forslagsstillerne at forbyde de pågældende stoffer.

Til nr. 2

Der er tale om en konsekvensrettelse af lovens straffebestemmelse som følge af ændringen af lovens § 15, hvorved § 15, stk. 2, ophæves.

Til nr. 3

Det foreslås, at lovens ikrafttrædelsestidspunkt udskydes fra 1. august 2008 til 1. september 2008.

Baggrunden herfor er, at Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse i samarbejde med Sundhedsstyrelsen er ved at tilrettelægge en informationsindsats om forhøjelse af aldersgrænsen for salg af tobak fra 16 til 18 år, herunder udarbejdelse af skiltemateriale og lign. til branchen. Denne informationsindsats bør finde sted i forbindelse med lovens ikrafttræden. Det er opfattelsen, at det vil være uhensigtsmæssigt at lade en sådan informationskampagne finde sted midt i sommerferien. Derfor foreslås det, at lovens ikrafttræden udskydes fra den 1. august til den 1. september 2008.

Hertil kommer, at branchen har fremsat ønske om, at forslaget om ændring af bestemmelsen i tobaksreklameloven om en neutral anbringelse af tobaksvarer i butikker træder i kraft så sent som muligt.

*Louise Schack Elholm (V) Preben Rudiengaard (V) fmd. Birgitte Josefsen (V) Sophie Løhde (V)
Anne-Mette Winther Christiansen (V) Liselott Blixt (DF) Karin Nødgaard (DF)
Pia Christmas-Møller (UFG) nfm. Vivi Kier (KF) Jens Peter Vernersen (S)
Flemming Møller Mortensen (S) Karen J. Klint (S) Lene Hansen (S) Karl H. Bornhøft (SF)
Kamal Qureshi (SF) Lone Dybkjær (RV) Per Clausen (EL)*

Ny Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Ny Alliance (NY)	3
Socialdemokratiet (S)	45	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	25	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	17	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne	2
Enhedslisten (EL)	4	(UFG)	

Oversigt over bilag vedrørende L 139

Bilagsnr.	Titel
1	Høringsvar og høringsnotat, fra ministeren for sundhed og forebyggelse
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Henvendelse af 15/4-08 fra COOP, Dansk Erhverv og De Samvirkende Købmænd
5	Henvendelse af 19/4-08 fra JTI Denmark
6	1. udkast til betænkning
7	2. udkast til betænkning
8	3. udkast til betænkning
9	Ændringsforslag, fra ministeren for sundhed og forebyggelse
10	Henvendelse af 21/5-08 fra House of Oliver Twist A/S

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 139

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om kommentar til henvendelsen af 15/4-08 fra COOP, Dansk Erhverv og De Samvirkende Købmænd, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
2	Spm. om, hvilke effekter og erfaringer man har med hensyn til unges debutalder og forbruget af alkohol i Norge, Finland og England, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
3	Spm. om, hvilke argumenter der lægges til grund for, at der med vedtagelsen af lovforslaget skal være forskel på aldersgrænsen for køb af tobak og for køb af alkohol, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
4	Spm., om ministeren mener, at forbrug af tobak er mere skadeligt for unge mellem 16 og 18 år end forbrug af alkohol, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
5	Spm., om den forhøjelse af debutalderen for brug af tobak, der forventes som følge af at hæve aldersgrænsen fra 16 til 18 år for køb af tobak, ikke også vil gøre sig gældende ved at hæve aldersgrænsen fra 16 til 18 år for køb af alkohol, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
6	Spm., om den nedsættelse af forbruget af tobak, der forventes som følge af at hæve aldersgrænsen fra 16 til 18 år for køb af tobak, ikke også vil gøre sig gældende ved at hæve aldersgrænsen fra 16 til 18 år for køb af alkohol, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og mi-

- nisterens svar herpå
- 7 Spm. om, hvordan vil ministeren sørge for, at lovgivning af denne art kan overholdes, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
- 8 Spm. om kommentar til henvendelsen af 19/4-08 fra JTI Denmark, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
- 9 Spm., om ministeren kan bekræfte, at specialbutikker som omtalt i lov om forbud mod tobaksreklamer § 3, stk. 2, nr. 5, ikke er omfattet af ændringerne til § 3, stk. 3 og 4, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
- 10 Spm. om, hvorfor lovforslaget alene tillader én type automat fra én bestemt leverandør, der vil få monopollignende status, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
- 11 Spm. om, hvor mange i detailhandelen der har fået en henstilling eller bøde for at sælge tobaksvarer til unge under 16 år, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
- 12 Spm. om, hvad der forstås ved udtrykket »lignende steder«, således som det er udtrykt i § 3, stk. 2, til ministeren for sundhed og forebyggelse
- 13 Spm. om, hvordan offentligheden skal få kendskab til cigaretternes indhold af aromastoffer og andre tilsætningsstoffer, når der fremover skal indsendes en liste til Sundhedsstyrelsen, som det fremgår af § 15, til ministeren for sundhed og forebyggelse